

Cešnovický kanonýr předčil legendárního Bicana

PIŠTÍN

Starý kronikář se domnívá, že jméno obce je odvozeno od písku, "soudě dle starobylého psaní Pisezin." První zmínka spadá do roku 1261. Z doby románské pochází kostel svatého Vavřince, jehož farní působnost byla poměrně rozsáhlá. V roce 1736 přistoupilo k zpovědi 1239 věřících. Obyvatelé se věnovali polnímu hospodářství a chovu dobytka. Dnes počet lidí zaměstnaných v zemědělství značně ubyl. Většina ekonomicky činných občanů za prací dojíždí. Spolu s místními částmi, Češnovicemi, Pašicemi a Zálužicemi, má Pištín 460 obyvatel.

Nejvzácnější host

Oslavy desátého výročí vzniku 1. pěšího pluku Mistra Jana Husa v Českých Budějovicích se rozhodl poctit svou přítomností T. G. Masaryk. V sobotu 7. června 1924 v půl druhé po poledni vyjel z Lán a před osmnáctou hodinou ho vítalo nadšené volání na hranicích okresu, v Pištíně. Prezident to totiž vzal za vojskem přes Písek a Vodňany.

Při vjezdu do obce postavili hasiči z chvojí, čerstvých kvě-

tin a praporků velkou slavo-bránu. Ozdobena byla i monogramem ČSR, sestaveným do působivého elipsového věnce z dvousetpadesáti červených, modrých a bílých žárovek. To se blýskl Svaz jihočeských elektráren, ač svítit začali Pištínští teprve o velké pouti, až o dva měsíce později.

Čtyřiasedmdesátiletého Osvoboditele přivítal v kraji posvěceném mučednickou krví neohroženého Kubaty předseda Okresní správní komise v Hluboké nad Vltavou Josef Jírovec, připojiv přání.

"Jako vaše děti seskupili jsme se dnes kolem vás a jen jednu máme k vám žádost: abyste dříve odstrkovaných a zapomínaných jižních Čech byl pamětliv."

Prezident odpověděl "děkuji vám" a podal řečníkovi ruku, načež od rolnické dcery Marušky Brabcové převzal kytici růží. Od slavobrány se starý pán s družinou generálů ubíral pěšky hustým špalírem občanů, zdaleka ne jen místních. Celou cestu mu lidé tleskali a provolávali mu slávu. Ze všech domů vlály prapory, stavení byla vyzdobena chvojí, květy umělými i rostlými.

Před školou pronesla uvítání jménem školních dětí osmiletá Mařenka Šebestlová a s přáním pevného a dlouhého zdraví podala TGM kytici z čerstvých květin. "Tatíček" po boku s francouzským legionářem, pištínským starostou Markem, dojat pohledem na "tu v krajích pestřící se drobotinu," srdečně poděkoval a odebral se na jediný balkon na návsi. Jásajícím davům několikrát zamával a bez dalšího zdržování se rychle rozloučil a po bývalé císařské silnici odjel do Českých Budějovic.

"Bejt to zastara," připomenul ponocný Volman zdejší přepřahací stanici pro poštovní dostavníky, "přirychtovali bysme mu nejlepší koně." Josef Volman totiž dost pamatoval. Vždyť od císaře pána obdržel metál.

Neohrožený strážný

Pištínský ponocný sloužil císaři pánu poctivě tři roky. Pod jeho praporem mašíro-

vali tam i onam, také až kamsi do pusty na jih, kde jednou v neděli, zrovna na den svatého Vavřince, stál post a vzpomínal, co asi doma. Na Vavřince se odedávna slaví v Pištíně pouť. Ale při všem tom vzpomínání, stýskání a toužení po dobrém obědě, nezapomněl, že v daleké cizině drží stráž a chrání důležitý opěrný bod rakousko-uherské branné moci.

Osamělý statek si však usmyslila dobýt nepřátelská strana, tudíž proti usedlosti vyslala početný pěší oddíl. Bystré oko Jouzovo blížící se pohromu zpozorovalo a pištínský vojáček, nevěda co si počít, spustil takový kravál, hluk a ryk, že protivníci padli k zemi a ve vysoké trávě zalehli jako králíci. Jelikož rámus, lomoz a křik neustával, odpůrci se opatrně odplazili a raději vzali nohy na ramena. Volman je totiž tak zmátl a vyplašil, že vůbec netušili, kolik soldátů statek brání.

Za statečný čin obdržel od císaře pána malou stříbrnou medaili a nevelkou, leč doživotní rentu. Vyznamenání si připínal jen o velkých svátcích, poutích a posvíceních.

Ve vsi byl Jouza všeobecně uznávaným nočním strážcem, což nebránilo uličníkům, aby ho nezlobili. Ponocný měl totiž zvláštní způsob pískání. Místo obvyklého rohu koupili mu radní pro odměřování času, hlavně však pro klid sousedů, že je vzhůru a bdí nad dodržováním pořádku, píšťalku.

Počet hvizdů řídil Jouza podle úderů věžních hodin. Aby si to nespletl, poněvadž v počtech nebyl zrovna silný, ukazoval si bití na prstech. Kolik hodin uhodilo, tolikrát potom písknul.

Nezbedníci si opatřili stejně naladěnou píšťalku a ponocného opravovali. Když Jouza pískl deset, rošťáci se jako ozvěna ozvali osm nebo dvanáctkrát. Schovali se na druhou stranu kostela a Volmana tím strašně dopalovali. Hlavně ho trápil pocit, že svěřenou službu, kterou bral jako vyznamenaný vojenský vysloužilce smrtelně vážně, nemůže pro "ukoptěné skotáky," jak jim nadával, řádně vykonávat.

Volman zůstal celý život svobodný, takže mu stačila malá světnička v obecní pastoušce. Žádné luxusní bydlení to nebylo, ale Jouza si nenáříkal. Sloužilo mu vlastně jen za odpočívárnu, protože doma se nezdržel. Neseděl-li v jedné hospodě, byl k zastžení v druhé a v noci sloužil. Za nějakou úsluhu se dal zlákat k selskému stolu a občas pomohl se živností sousedovi Fialovi, s nímž bydlel na jedné chodbě.

Kovář šil pantofle

Sortiment Fialova podniku tvořila cucavá cukrátka a z nich sladkosti nejobyčejnější. Fialky, lízátko, maliny, meruňky, nanejvýše atlasty a ledovky, prostě bonbóny chudých. Vlastnoručně vyráběl turecký med, jehož odbyt se snažil zvýšit halasným vykřikováním: "Medo, medo, medo! Tady jen ten turecký med, co ho ochutnal sám Muhamed!"

Trhovec Fiala s chotí si sice jeden čas dovolili držet kobyliku s brýčkou, aby stačili objet všechny poutě s posvěcením, ale opravdu jen krátce. Obchod tolik nevynášel, takže většinou chodili pěšky, se zbožím na zádech. Fialová otvírala krámek i při každé tancovačce. Buď stála hned na chodbě před sálem a cukrovinky vyložila na obrácené nůši, nebo ve větších sálech jí šenkýř vyhradil pro obchod kus lavice. Na lepší bály brávala malá, baňatá babka i perníčky, větrové a fondánové cukroví a někdy i pomeranče. Jednou s tropickým ovocem pohořela. Zrovna na hasičském plesání.

"V sobotu ráno jsme šli na vlak do Zlivi, do měšťanky jsme dojížděli do Č. Budějovic, když jsme objevili zvláštní kobližky. Po cestě jezdily koňské potahy, takže měly být od koňů. Krásně se do nich dalo kopat, jako do malých mčů," vzpomíná na jednu lednovou sobotu ve dvacátém třetím roce František Dvořák. "Trošku se nám mičudy zdály barevnější, ale kdepak by nás bylo napadlo, že jsou to zmrzlé pomeranče. Oranžové zase nebyly. Starý Fiala je vezl večer před tím z nádraží a cestou ztrácel jeden po druhém. Do rána zmrzly na

kost, ztratily barvu a nám připadaly jako kobylice..."

Po poutích, ale hlavně po jarmarcích a tvrzích chodili i "pantoflátky." Na záda si daly ruksak, do rukou popadly tašky a vyrazily do světa. V dalekém okolí obeházely všechny vsi a dokud neprodaly poslední pár, domů se nevrátily.

Když Baťa začal prodávat plátěnky za šest a polobotky za devatenáct korun, přišli o práci také ševci v Pištíně. Stehlík potom už jen přištipkařil, ale stejně se při verpánku neuzivil. Přes léto pec-

sedy z Česnovic vjížděli do vlasů (už děti pokřikem "Česnováci, hoří ptáci, neuměli í a á..." a chasnici si dělali různé naschvály (májky řezali na polena a na ramenou je pak za potupné divácké kulisy odnášeli domů), co se týkalo fotbalu, tam šla veškerá nevráživost, zloba a zášť stranou. Ve sportu spolupracovali přímo vzorně. Založili pouze jedno mužstvo SK Pištín, jehož nejlepším hráčem se stal Franta Brož z Česnovic.

Neuvěřitelná muška

kařil, najímal si aleje třešní a na podzim jablek, sbíral houby a v zimě šil pantofle. Hádrové, s gumovými podrážkami. U budějovického Šuly nakupoval staré pláště z kol a z nich vystříhoval podrážky. Druhým výrobcem domácích obuvi byl kovář Soukup. Jejich ženy pak práci roznášely. Kdo neměl peníze, tomu prodaly trepky i za živobytí. Za mouku, vajíčka, kus uzeneho i za sklenici medu. Přebytky zase prodávaly hokyním pro městské paničky.

Oba "továrníci" bývali vidět i v ohozech místního stadionu. Ve třicátém třetím roce založili nadšenci v Pištíně "sportovní klub" pro pěstování hry velkým mčem - fotbalu - česky kopané. Spolkové hřiště pořídili za čtyři tisíce korun na pronajatém pozemku poblíž státní silnice.

Ačkoliv v mnoha ohledech a případech si Pištínští se sou-

František Brož pocházel z česnovické trafiky. Z prodeje cigaret a fajfkového tabáku by však byla matka rodinu neuzivila. Proto si držela dvě kravky a kousek pole. František musel matce samozřejmě pomáhat. Nejčastěji vódl krávy na pastvu. V hloučku pasáčků se vždy našlo několik šikovných kluků, kteří na dráhách honili hádrový balón. Králem střelců "bosé ligy" byl Brož.

Když František vyšel školu a u česnobudějovického Šembery se začal učit instalatěrem, začal hrát i za SK Pištín. Vydržel v něm tak dlouho, než se na něho přijeli podívat šifři z SK České Budějovice. Franta totiž dával jeden gól za druhým, po hřišti běhal s rychlostí blesku a přitom tak ladně, že si později vysloužil přezdívku "srna".

Centrforward střední atletické postavy už střílel branky

za SK ve městě a na tréninky a zápasy pořád dojížděl na kole. Ani ho nenapadlo, že by mohl žít jinde, než v malé skrčené chaloupce. Ještě mu nebylo osmnáct let a všechny noviny o něm pěly chválu.

"SK České Budějovice měly opět nejlepší řadu útok, ve kterém nebyl Brož k udržení." SK černobílých to natřel Unionu Beroun 8 : 1.

"Brož z Č. Budějovic nejlepším střelcem v našich fotbalových soutěžích," přináší senační titulke ranní A-Zet v úterý 7. listopadu 1939. Po posledním zápase s Hořovicemi, kdy jim rozvlnil síť šestkrát (!), předstihl s devatenácti góly ostrostřelce Bicana. Legendární "Pepi" dal v národní lize pouze deset branů...

"Náš táta se snad s fotbalem narodil. Hráť mu dělalo velkou radost, těšil se na každý zápas a nikdy se nesnížil k surovostem. A že po něm soupeři, když jim dával tolik branek, šli, bylo jisté," vzpomíná jeho manželka, Marie Brožová. Dvanáct let vdova po talentovaném fotbalistovi, který si zahrál i za "Lvíčata" v Lotyšsku a Litvě."

Ale běda, když se obliběnému střednímu útočníkovi divizních Českých Budějovic nedařilo (což bylo naštěstí jen výjimečně). Hned "byl velmi slabý, a tím si nedržel místo, propásl několik dobrých momentů." Inu, hrával se fotbal poněkud jinak...

Kariéra nadějněho borce, o něhož stály a přetahovaly se všechny proslulé kluby. Baťa Zlín, Slavia Praha, Rólný Prostějov, Židenice, SK Plzeň, bohužel skončila předčasně. Během čtyř let ležel třikrát na nemocničním stole, avšak operace menisku už mu původní ohebnost kolen nevrátily.

"Manžel z fotbalu nezbohatl. Jen často vzpomínal na některé mecenáše, jako na starého pana Hájička, a na funkcionáře, kteří mu umožnili studovat na strojní průmyslovce," říká paní Brožová. "Ale jak jsem ho poznala za sedmatřicetileté manželství, pro peníze, prospěch, nehrál, prostě ho fotbal bavil."

Jan CHMELÍK

Ilustrace Václav MORAVA
Příště: Planá u Č. Budějovic